

Enheten för naturskydd

Se sändlista

BILDANDE AV TUPPARNA-KALVHARARNAS NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsats på karta enligt bilaga 1 och 2, med den gräns som slutligen märks ut i fält, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Tupparna-Kalvhararnas naturreservat.

För att tillgodose och uppnå syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter för naturreservatet samt karta i bilaga 3).

Slutligen fastställer länsstyrelsen med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skötselplan enligt bilaga 4 för naturreservatets långsiktiga vård. Förvaltare för naturreservatet ska vara länsstyrelsen.

Förevarande beslut träder i kraft när det vinner laga kraft. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Föreskrifterna enligt punkten C om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet och om ordningen i övrigt inom naturreservatet träder dock i kraft den dag som framgår av kungörelsen i länets författningssamling, och dessa föreskrifter gäller därvid enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Tupparna-Kalvhararnas naturreservat
NVR-id:	21-2065822
Kommun:	Söderhamns kommun
Lägesbeskrivning:	Cirka 25 kilometer sydost Söderhamn, cirka 2,5 kilometer öster om Trollharen. Se bifogad översiktskarta (bilaga 2)
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM):	N: 6776132 E: 623267
Gräns:	Se bifogad beslutscharta (bilaga 1), gränsen är markerad med den punktstreckade linjen, samt brytpunktscharta (bilaga 5).
Fastigheter:	Söderhamn Skärgården 2:103–2:143, Söderhamn Skärgården 3:1
Markägare:	Söderhamns kommun
Areal (från VIC Natur):	Total areal 1985,6 hektar Landareal 74,2 hektar Havsareal 1911,3 hektar Produktiv skogsmark 32,1 hektar Naturskog* 47,2 hektar *Areal från länsstyrelsens inventering
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv:	Området är av visst intresse för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer både på land och i havet. Mer specifikt är syftet att skydda och bevara ett relativt opåverkat skärgårdsområde, särskilt med avseende på marina värden. Även områdets skogliga värden och det rika fågellivet ska bevaras.

De värdefulla livsmiljöerna laguner, skär och små öar och landhöjningsskog samt de typiska växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa

livsmiljöer längs Bottenhavets kust ska ha gynnsamt tillstånd*. Naturtypen skär och små öar ska även fortsatt ha en naturlig succession påverkad av landhöjningen. Naturtypen ska kunna bibehålla en växtlighet anpassad till torka, saltpåverkan och vindexponering samt frånvaro av egentlig jordmån. Den revstruktur av blåstång/smaltång som finns ska bibehållas, liksom de för området karaktäristiska och typiska arterna. Skär och små öar ska också fortsatt utgöra ett viktigt habitat för fågellivet. Det ska finnas möjlighet för besökare att uppleva naturen och den orörda landskapsbilden i området.

Syftet ska uppnås genom att hav, stränder, skog och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna i huvudsak får utvecklas fritt och präglas av naturliga processer så som landhöjning, ishyvling, bränder och stormfällningar. Naturvårdsskötsel ska bidra till att livsmiljöer och arter bevaras i ett gynnsamt tillstånd och bedrivs med stor hänsyn till naturliga processer såsom landhöjningsbetingad utveckling.

Syftet ska nås genom att:

- Områdets naturvärden bibehålls genom att exploateringar och andra arbetsföretag på land och i vatten förhindras.
- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Viss restaurering av muddrade bottnar får genomföras vid behov.
- Brandeferliknande åtgärder och naturvårdande skötsel som gynnar tall- och lövvärden får utföras.
- Naturreservatet hålls tillgängligt för friluftsliv, och besökare informeras om naturreservatets naturvärden.
- Eventuella bryggor eller andra angoringsplatser utformas så att störningar i vattenströmmar samt på strand- eller vattenmiljöer minimeras.
- Främmande invasiva arter får tas bort.

Skäl för beslutet

Tupparna och Kalvhararna är en relativt oexploaterad ytterskärgård bestående av mycket höga marina naturvärden främst kopplade till de preciserade bevarandevärdena stora perenna brunalger och rev. I området förekommer stor utbredning av tångbälten och rev som naturligt har påverkats av isskrapning och dess exponerade miljö.

* =Gynnsamt tillstånd (på objektsnivå) är jämförbart med begreppet gynnsam bevarandestatus. Vad som menas med gynnsam bevarandestatus definieras i 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Tupparna-Kalvhararna består av ett mycket stort antal öar av olika storlek med stor habitatrikedom. Området har en tydlig sötvattenspåverkan från Ljusnans utlopp.

De många öarna omges av både hårda och mjuka bottenar och innehåller framför allt ett högt artantal och stor variation av hårbottenvegetation men även en del kärlväxtvegetation på grunda mjukbottenar. Stora områden med blåstång med en för Gävleborgskusten relativt stor djuputbredning ned till 9,5 meter, bidrar med habitat och födosöksområde till en stor mängd arter. Representativiteten av arter och samhällen är högt med både hårda och mjuka grunda bottenar i olika exponeringsgrad med representativa vegetationssamhällen för dessa miljöer. Prioriterade naturtyper finns i form av rev, skär och små öar samt laguner. En stor del av områdets bottenar och stränder har en hög orördhet och exploatering saknas i stor utsträckning.

Skyddet ska även bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus (GYBS) på biogeografisk nivå för habitaterna laguner, rev och skär och små öar upptagna i art- och habitatdirektivet samt bidra till att genomföra Förordning om restaurering av natur 2021/22:FPM114.

Tupparna-Kalvhararna är av riksintresse för naturvärden och ingår i länets naturvårdsprogram. Ögruppens naturvärden bör ses i ett större landskapsperspektiv, utifrån skärgårdslandskapet med sina naturliga landhöjningsstränder och brackvattenmiljöer. Naturvärdena kan också brytas ner till enskilda strukturer och miljöer såsom block- och grusstränder med sin zonering, glon och flador som skapar sina speciella miljöer, välutvecklade, lundartade albårder och de landhöjningsskogar som bara ökar i naturvärde med tiden.

Öarna, kobbarna och skären har historiskt utgjort viktiga miljöer för flera fågelarter däribland häckningsplatser för ejder och svärta. I området förekommer även havsörn som häckar.

Speciellt för detta skärgårdslandskap är de löv- och buskrika miljöerna på många av skären, samt till viss del förekomsten av kalkblock i moränen. Skärgården har ett högt naturvärde även på land med välutvecklade och lundartade klibbalsbårder på flera öar. På de större skären finns både yngre och äldre, grandominerad landhöjningsskog med naturskogskaraktär. Med undantag av Hamnskär, så är stränderna i stort sett oexploaterade och intas av en för Bottenhavskusten typisk strandflora. I igenväxande vikar finns frodiga och artrika strandängar, som får gödning av uppspolade algvallar.

Det flacka skärgårdslandskapet med landhöjningspåverkan utgör värdefulla landhöjningsskogar i olika successionsstadier med varierande växtlighet som genom sin påverkan kan fungera som refugier för flera arter.

I vattnet runt Tupparna påträffas en mängd vrakrester som skvallrar om en dramatisk historia i området. I klapperstensfält på Leskär finns bland annat gravfält som visar att människor tidigt vistats på ön. Hänsyn ska tas till dessa kulturmiljövärden.

För att de värdefulla naturmiljöerna och den biologiska mångfalden i området ska kunna bevaras och utvecklas behöver området runt Tupparna och Kalvhararna få ett långsiktigt skydd som naturreservat. För bevarandet av de värdefulla miljöerna är det viktigt att området undantas från exploatering både i vatten och på land.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna under A och C nedan utgör inte hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, som framgår av föreskrifterna B1- B9 nedan. Inte heller utgör föreskrifterna hinder för länsstyrelsen eller av länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv inom naturreservatet.

Föreskrifterna utgör efter tillstånd från länsstyrelsen inte hinder för nedläggning av ny undervattensledning till Gräsharen och Tupparna. Föreskrifterna utgör efter tillstånd från länsstyrelsen heller inte hinder för normalt underhåll eller ersättande av befintliga undervattensledningar markerade i bilaga 3. Föreskrifterna utgör heller inte hinder för nedläggande av ny undervattenskabel i nordöstra delen av naturreservatet markerade i bilaga 3A förutsatt att övriga tillstånd givits.

Föreskrifterna utgör inte hinder för nyttjande och underhåll av de bryggor som är markerade på karta i bilaga 3B. Föreskrifterna utgör inte heller hinder för att vid behov ersätta någon av dessa bryggor med en likvärdig brygga, förutsatt att alla andra nödvändiga tillstånd finns.

Föreskrifterna utgör inte hinder för hållande av betesdjur på öarna Gräsharen, Hamnskär och Tupparna.

Föreskrifterna utgör inte heller hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att avverka eller beskära träd som idag utgör eller i framtiden bedöms kunna utgöra uppenbar fara för liv, hälsa eller värdefull egendom. Den döda veden från sådana träd lämnas i första hand inom naturreservatet. Om det inte är möjligt eller om den utgör en olägenhet får den fraktas bort.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra eller anlägga byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. anlägga väg, stig, eller vandringsled,
4. bedriva vattenverksamhet, som till exempel muddra, dumpa, dämma, påla, utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, eller på annat sätt skada mark, block och bottnar eller förändra områdets topografi, vattenomsättning, yt- eller dräneringsförhållanden,
6. anlägga eller bedriva akvakultur av djur eller växter, till exempel fiskodling,
7. bedriva mineralutvinning,
8. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,
9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
10. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,
11. släppa ut avloppsvatten, olja eller andra kemiska ämnen som kan skada natur och vattenmiljö,
12. bedriva verksamhet med redskap som omlagrar eller på annat sätt skadar bottensubstratet eller växt- och djursamhällen inom vattenområdet,
13. anordna eller upplåta vattenområde för bojförstöjning utan Länsstyrelsens tillstånd,

Föreskrift 1 ovan utgör inte hinder att utföra siktröjning av buskar och småträd med brösthöjdsdiameter mindre än 8 cm i syfte att underhålla havs- och

sjöutsikt inom de områden som är markerade på kartan i bilaga 3B. Veduttag från röjningen får nyttjas av hamnföreningen och fastighetsägarna på Gräsharen och Tupparna.

Föreskrift 1 utgör inte heller hinder för röjning av vegetation på klapperstensfältet markerad på karta i bilaga 3B. Veduttag från röjningen får nyttjas av hamnföreningen.

Föreskrifterna 1, 2, 4, 12 och 13 ovan utgör inte hinder för anläggande av nya sjösäkerhetsanordningar samt skötsel och underhåll av befintliga sjösäkerhetsanordningar, som till exempel sjömärken, av Sjöfartsverket eller av förvaltare med tillstånd från Transportstyrelsen. Föreskrifterna utgör heller inte ett hinder för Sjöfartsverket till underhållsmuddring inom, vid tiden för beslutet gällande riksintresseområden för sjöfart, utpekade enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken.

Föreskrift 4 ovan utgör inte hinder för muddring längs fritidsbåtlederna markerad på kartorna i bilaga 3A och 3B, om det krävs för fritidsbåtledernas framkomlighet, maximalt var 20:e år, efter samråd med Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet samt under förutsättning att övriga nödvändiga tillstånd erhållits. Muddringen får endast ske ned till fast berg. Vid muddring får massorna flyttas inom fritidsbåtleden.

Föreskrift 4 ovan utgör inte hinder för flytt av sten inom fritidsbåtleden samt i anslutning till Tupparna och Gräsharen enligt markering i föreskriftskarta, bilaga 3A och 3B, under förutsättning att tillstånd finns.

Föreskrift 9 ovan utgör inte hinder för uppsättning av de skyltar som behövs i samband med den jakt och det fiske som är tillåtet i naturreservatet. Föreskriften utgör inte heller hinder för uppsättning samt underhåll av befintliga skyltar som visar paddlingstråk inom naturreservatet. Föreskriften utgör inte heller hinder för uppsättning samt underhåll av sjövägmärken som Sjöfartsverket ansvarar över.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla följande intrång.

1. Utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor,

3. Genomförande av återkommande skötselåtgärder för att efterlikna naturliga störningsregimer i hela naturreservatet såsom exempelvis naturvårdsbränning eller andra åtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand,
 4. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv,
 5. Återkommande bekämpning av för reservatsområdet invasiva främmande arter och icke inhemska träd och buskar i hela naturreservatet, såsom exempelvis vresros och mink,
 6. Borttagande av ej underhållna byggnader, anläggningar och vattenanläggningar
 7. Genomförande av återkommande skötselåtgärder så som slåtter, bete röjning av igenväxningsvegetation eller avverkning av enstaka träd och buskar, i området vid Tupparnas fiskeläge markerad på karta i bilaga 3B,
 8. Anläggning och underhåll av grillplatser samt stigar, exempelvis på öarna Leskär, Gräsharen, Hamnskär och Tupparna, enligt karta i bilaga 3B,
 9. Återställning av tröskel för att bibehålla lagunens funktion på Tupparna och samtidigt möjliggöra tillgång till brygga,
 10. Genomförande av återkommande skötselåtgärder för att bibehålla klapperstensfältet på Leskär öppet enligt karta i bilaga 3B,
 11. Skapande av konstgjorda bohåligheter och grusning (tillförsel av grus) på naturligt grusiga skär i skötselområde 1 i skötselplanen för att gynna kuthäckande fågel.
 12. Genomförande av skrämselåtgärder för att begränsa påverkan på rovfisk såsom utplacering av akustisk sälskrämma
- C. *Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet.*

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. ta ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar

2. skada, plocka eller samla in växter, alger, svampar och lavar,
3. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt skada eller störa djurlivet,
4. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
5. skada fast föremål eller ytbildning, så som att omlagra eller bortföra sten, gräva, eller därmed jämförligt,
6. släppa ut avloppsvatten, olja eller andra kemiska ämnen som kan skada natur och vattenmiljö,
7. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnärsämnen.

Föreskrift 2 ovan utgör inte hinder för plockning för eget behov av sådana bär, matsvampar och växter som inte är rödlistade.

Föreskrift 3 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.

Föreskrift 3 ovan utgör inte hinder för tillåtet fiske.

Andra bestämmelser som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är nedanstående punkter:

Rätt till **fiske** i enskilt respektive allmänt vatten och fredningszoner anges i fiskelagen (1993:787). I Bottenhavet får man vid tiden då detta beslut togs under perioden 1/9 – 10/6 inte använda nät inom vattenområden med mindre djup än tre meter enligt gällande sjökort. Under tiden 11/6 – 31/8 får i detta område maximalt 180 meter nät användas vid varje fisketillfälle (3 kap. 14a § FIFS 2004:36). Hela södra Bottenhavets kustvattenområde var vid tiden för detta beslut en lekfredningszon för sik mellan 15/10 – 30/11 (3 kap. Bilaga 5 § FIFS 2004:36).

Även om en verksamhet eller åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter kan anmälan, tillstånd eller samråd ändå krävas till exempel tillstånd/anmälan till vattenverksamhet eller samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Ärendets beredning

Redan sommaren 1976 inventerades fågelfaunan runt Tupparna och Kalvhararna. Resultatet från inventeringen indikerade på höga naturvärden i området och ärende om fågelskyddsområden startades. 1978 påbörjades även ett arbete med att eventuellt peka ut området som ett naturreservat. Naturvärdena för området pekades även ut i naturvårdsprogrammet 1997. Ärendet initierades på nytt i samband med att området år 2008 pekades ut som ett HELCOM MPA (Marine Protected Areas i Östersjön). Därmed åtog sig Sverige att arbeta för att områdets naturvärden formellt ska skyddas. Uppdaterade inventeringar och fältbesök genomfördes under flertalet år mellan 2005 och 2020.

2020 återupptogs arbetet med naturreservatsbildande och en initial kontakt med markägare i området togs för att informera om Länsstyrelsens avsikt. 2023 hölls en första workshop för sakägare och andra berörda för att ta in synpunkter om ett eventuellt naturreservat. Samtidigt genomfördes en värdering av området. 2024 hölls ytterligare flera workshops för att ta in synpunkter och forma ett naturreservat tillsammans med berörda aktörer. Förhandlingar genomfördes med Söderhamns kommun och avtal om intrångsersättning skrevs under i september 2024.

Förbudet mot att avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörda fastigheter. Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, har Länsstyrelsen gjort bedömningen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut och skötselplan skickades på remiss till sakägare, myndigheter och andra berörda den 5 mars 2025. Följande synpunkter inkom:

- Försvarmakten avstår från att yttra sig.
- Kustbevakningen anser att exakta fiskeregleringar som gäller med stöd av andra bestämmelser ska utelämnas då dessa förändras över tid.
 - Länsstyrelsen lägger till information om att de andra bestämmelserna som redovisas gäller vid tiden då detta beslutas.
- Statens fastighetsverk har inget att erinra mot förslaget.
- Polismyndigheten har inga synpunkter på förslaget.
- Boverket avstår från synpunkter på förslaget.

- Skogsstyrelsen ser positivt på förslaget.
- Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.
- Jägarförbundet lyfter att föreskrift C3 (förbjudet att klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt skada eller störa djurlivet,) kan tolkas som att det inom naturreservatet är förbjudet att jaga och önskar ett förtydligande av hur C3 ska tolkas.
 - Naturreservatsbeslut följer en viss struktur där föreskrifterna skrivs först följt av undantagen. I slutet av C-föreskrifterna går att läsa att föreskrift C3 inte utgör hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.
- En privatperson påtalar att det på Högharen finns en gammal fyr som fortfarande är ett sjömärke på gällande sjökort. För att fyren skall synas behöver siktröjning tillåtas i fyrens siktsektorer. Vidare finns det i förslaget ett stycke om att tillåta undervattensledningarna till Gräsharen och Tupparna. Önskar att detta kompletteras med Hamnskär då befintliga undervattensledningarna är tagna ur bruk. Vidare önskas att grillplats och stig på Hamnskär markeras ut på kartan.
 - Länsstyrelsen ser inte ett behov av ett särskilt utpekande av siktröjning för Högharens fyr. I undantagen till flera A-föreskrifter finns information om att Sjöfartsverket får underhålla sjösäkerhetsanordningar. Till dessa sjösäkerhetsanordningar hör Högharens fyr. Det finns fortsatt möjlighet att lägga till nya undervattensledningarna till Hamnskär utifrån formuleringen av föreskrifterna då undervattensledningarna till Hamnskär finns kvar i området. Det är fortsatt möjligt att ersätta dessa undervattensledningarna med nya till Hamnskär. Länsstyrelsen lägger till informationen om den utpekade grillplatsen och stigen i kartan för skötselområden.
- Naturskyddsföreningen ser positivt på förslaget.
- Sjöfartsverket har inget att erinra mot föreslagna reservatsföreskrifter. Däremot föreslår de några justeringar. Föreskriften bör även under A medge underhåll och ev. uppsättning av sjövägmärken, dvs. ”trafikskyltar” för sjöfarten. Sjöfartsverket saknar en redovisning av den allmänna farleden 629 (Gåshällan – Högharen, riksintresse) i reservatets nordvästra hörn. I nordost passerar den allmänna farleden 631 (Ljusnefjärden - Vallvik, riksintresse). Farlederna är djupa och det förefaller inte finnas något behov av underhållsmuddring men vi ser gärna att föreskriften inte omöjliggör detta om behov mot förmodan skulle uppstå.
 - Länsstyrelsen justerar undantaget till A-föreskrifterna till att även omfatta sjövägmärken som Sjöfartsverket ansvarar för.

Dessutom tillförs ett undantag för Sjöfartsverket för underhållsmuddring inom riksintresseområden för sjöfart.

- Söderhamns kommun har deltagit i processen och workshop-möten inför bildandet av reservatet och har inget att erinra.
- Skyborn Renewables Sweden AB anser att undantag från föreskrifterna behöver göras för deras verksamhet. Skyborn utvecklar en vindkraftpark samt nätkoncessioner för anslutningsledningar från vindkraftpark Storgundet till havs och på land för anslutning i Grönviken. Den planerade utredningskorridor för sjökabel berör cirka 0,34 - 0,9 km² av ytan i den norra delen av förslaget till naturreservat. Antalet sjökablar som kommer att läggas ned är ännu inte fastställt. Bolaget har samrått om upp till tio sjökablar, varav 1–2 av dessa potentiellt skulle behöva förläggas inom den nordligaste delen av naturreservatet. För att inte onödigt försvåra det slutliga antalet sjökablar som krävs för anslutning av en vindkraftpark bör det vara möjligt att efter enbart tillstånd från länsstyrelsen få lägga ner sjökablar för anslutning av havsbaserad vindkraft inom naturreservatets nordligaste delar. De föreslagna föreskrifterna förhindrar nedläggning, underhåll och byte av undervattenskablar generellt genom fyra förbud enligt A-föreskrifterna (2, 4, 5 samt 12) och ett förbud enligt C-föreskrifterna (5).
 - Länsstyrelsen ser att det finns ett behov av att göra en bedömning över påverkan på utpekade naturvärden i naturreservatet vid nedläggande av 10 kablar i direkt anslutning och inom det tilltänkta naturreservatet. Både med avseende på grumling och eventuell fysiskt borttagande av habitat. Dock ser Länsstyrelsen att den frågan kan prövas i separat ärende om nedläggning av kabel där särskild hänsyn ska tas till naturreservatet. Därmed görs ett undantag för att lägga ned kablarna inom en liten del i nordöstra hörnet av naturreservatet som omfattas av utredningskorridor för sjökablar. Området markeras ut på föreskriftskartan.
- En privatperson önskar att de undantag som gäller för bryggor i området även bör gälla för bojfortöjning i anslutning till bryggorna för att kunna skydda deras båtar.
 - Länsstyrelsen ser att det fortsatt finns möjlighet till bojfortöjning men att det regleras med ett tillståndskrav enligt A-föreskrift 13. Där står det att det är förbjudet att *”anordna eller upplåta vattenområde för bojfortöjning utan Länsstyrelsens tillstånd”*. Detta för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om en utplacering av en boj ger en negativ påverkan på naturvärdena i naturreservatet och att bojen därmed behöver flyttas något. Länsstyrelsen anser att denna föreskrift är en tillräcklig avvägning mellan den enskildes intresse för

bojförtöjning och allmänna intresset för att skydda naturvärdena i området.

Länsstyrelsens motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § första stycket miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kap. 5 § första stycket miljöbalken framgår att i ett beslut om att bilda naturreservat ska skälen för beslutet anges. Enligt paragrafens andra stycke följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt paragrafens tredje stycke får länsstyrelsen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken gäller att vid prövning av frågor om skydd av områden skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Enligt 7 kap. 30 § första stycket miljöbalken jämfört med 22 § första meningen förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Beskrivning av området

Öarna runt Tupparna och Kalvhararna ligger i gränsen mellan Hälsingland och Gästrikland och utgör en skärgård i Södra Bottenhavet som fortfarande är relativt oexploaterad. Området har flacka öar med en pågående landhöjning där olika successionsstadier kan iakttas med varierande vegetationstyper som följd. Detta visar sig även för naturtypen laguner, där områdets laguner befinner sig i olika stadier, allt från förflador till glon.

Öarna med dess skär och laguner utgör en varierande miljö som gynnar flera kustlevande fågelarter och biologisk mångfald i stort. Öarnas geografiska läge gör även att fåglarna i mindre utsträckning riskerar mänsklig störning. Skärens uppgrundning utgör även födosöks- och uppväxtområden för både olika arter av fiskar och fåglar. Skären och lagunerna är utpekade preciserade bevarandevärden för området tillsammans med tångbältena och de höga kärlväxtsamhällena som finns på de grunda mjuk- och hårdbottnarna. Områdets blockrika miljö har även inslag av ordoviciska kalkstensblock. I dessa delar finns en något rikare flora med inslag av en del kalkgynnande arter.

Ögruppens naturvärden bör ses i ett större landskapsperspektiv, med skärgårdslandskapet placerad mer i ytterskärgård i Bottenhavet. Områdets naturvärden ses också i enskilda strukturer och miljöer med sin zonering, laguner som skapar sina speciella miljöer, välutvecklade, lundartade albårder och de landhöjningsskogar som bara ökar i naturvärde med tiden. De löv- och buskrika miljöerna är också speciella för detta skärgårdslandskap.

Områdets kulturvärden finns delvis i de gamla fiskelägena på Hamnskär och Stortuppen. Områdets fiskelägen har även påverkat den flora som finns på vissa öar genom den hävd av betande djur som troligtvis förekommit där. De stigar som finns på Stortuppen och Hamnskär visar också på områdets historia. På Leskär finns gravfält som sannolikt anlades redan under förhistorisk tid, och där finns även lämningar efter äldre jakt i form av skjutskårar samt fundament efter äldre sjömärken. Flera vrak finns registrerade i Riksantikvarieämbetets Fornsök, vilket skvallrar om den historiska sjötrafiken mellan Storjungfrun och öarna och skären i området

Området ligger inom värdetrakten Axmar som är en utpekad värdetrakt för hav och kust. Området är även ett utpekad HELCOM MPA (Helsingforskommissionens marine protected area) där det finns ett nationellt åtagande att formellt skydda områdets naturvärden.

Effekter på ekosystemtjänster

Bildandet av Tupparna - Kalvhararnas naturreservat inverkar på flera ekosystemtjänster. Nedan listas de ekosystemtjänster som beslutet att bilda

naturreservatet har en mer än försumbar påverkan på. I tabellen anges även om beslutet har en positiv eller negativ inverkan på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Jakt, fiske, bärplockning och annan vild föda	Positiv
	Virke och fibrer	Negativ
	Bioenergi från skog	Negativ
	Energiproduktion	Negativ
Reglerande & upprätthållande	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. uppväxtområden, lek- och spelplatser, boplatser	Positiv
	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
	Uptag av koldioxid och inlagring av kol	Positiv
Kulturella	Naturarv t.ex. att bevara naturens värden för framtida generationer	Positiv
	Kulturarv t.ex. användning av naturliga miljöer av andliga eller historiska orsaker	Positiv
	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
Stödjande	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
	Ekologiska samspel t.ex. näringsvävans dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv

Bedömning

Tupparna-Kalvhararna har ett flertal naturtyper som var och en finns utpekade som skyddsvärda i exempelvis Plan för marint områdesskydd i Bottniska viken och Strategin för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (länsstyrelsens rapport 2006:19-21).

Stora delar av området är även utpekade som ett riksintresse för naturvård (Axmarkusten) och finns med som högsta klass i naturvårdsprogrammet för Söderhamn. Områdets grunda bottnar, artrikedom och fågelfauna lyfts som värdefull natur och ligger i linje med naturreservatsbildning.

Att området skyddas bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålet ”Hav i balans samt levande kust och skärgård”. Det bidrar till att skydda grunda kustnära miljöer vilket är av vikt för att bibehålla en hög grad av biologisk mångfald genom bevarandet av livsmiljöer för växt- och djurarter. Att de marina värdena i Tupparna-Kalvhararna skyddas är även ett viktigt led i det internationella samarbetet (Konventionen om biologisk mångfald, Helsingforskonventionen) för att bevara Östersjön som ett ekologiskt fungerande innanhav. Området är sedan tidigare utpekade som ett Helcom MPA

enligt Helsingforskommissionen vilket innebär att Sverige har åtagit sig att bilda ett formellt skydd i området.

Området behöver skyddas för att tillgodose behovet av orörda skogsområden och för att bevara skogslevande djur och växter. Området bidrar därmed till att uppfylla miljökvalitetsmålet "Levande skogar" och är ett bra exempel på den typ av områden som ska prioriteras enligt länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (länsstyrelsens rapport 2006:19-21).

Enligt Söderhamns kommuns kommunomfattande översiktsplan som antogs 26 oktober 2020 ingår naturreservatet i det av kommunen utpekade naturområdet och blå stråket "Naturområde 26 – Storjungfrun, Kalvhararna och Axmar". I översiktsplanen framkommer bland annat att områdenas relativt opåverkade karaktär ska bevaras. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av naturreservatet överensstämmer med intentionerna i kommunens översiktsplan.

Området berörs även av riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken med motivering för fångstområde. Länsstyrelsen gör bedömningen att ett naturreservat inte påverkar riksintresset då naturreservatets föreskrifter inte begränsar fisket i området. Länsstyrelsen gör även bedömningen att en begränsning av vattenbruket i naturreservatet inte påtagligt försvårar näringarnas bedrivande då naturreservatet enbart berör en liten del av riksintresset och det inte sker något pågående vattenbruk i området.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Det är därför enligt länsstyrelsens bedömning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Att så sker bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområdena enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Vid denna avvägning, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, har länsstyrelsen funnit att naturreservatets avgränsning och de inskränkningar som gjorts i rätten att använda mark- och vattenområden (föreskrifterna) är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som krävs för att uppnå syftet med naturreservatet.

Länsstyrelsen bedömer att siktröjning av buskar och småträd (med en

brösthöjdsdiameter under 8 cm) i syfte att underhålla havsutsikt från befintliga hus och tomter inte på något avgörande sätt strider mot syftet med reservatet, och därför kan tillåtas i vissa områden (se bilaga 3). Tillåtelse från markägaren krävs alltid om man vill siktröja på någon annans mark.

Länsstyrelsen anser att det fortsättningsvis ska finnas möjlighet att på ett säkert sätt kunna ta sig till och från det gamla fiskeläget i Hamnskär, Gräsharen och på Tupparna och gör bedömningen att det finns möjlighet att utföra muddring i fritidsbåtslederna som finns utpekade i bilaga 3 utan att naturvärdena i området påverkas menligt under förutsättning att muddringen sker i begränsad omfattning och med särskilda skyddsåtgärder, samt att givna tillstånd finns. Inskränkningen med muddringsföreskrifterna ska inte heller gälla för de områden som är utpekade som riksintresse för sjöfart enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Särskild hänsyn bör dock tas till utpekade naturvärden i området i samband med tillståndsgiven muddring.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och för allmänheten är så stora att de överväger de negativa effekter som kan uppstå för allmänheten och för berörda fastighets- och sakägare.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte (7 kap. 26 § miljöbalken). Enligt 7 kap. 7 § sista stycket miljöbalken gäller att beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13). I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom naturreservatet syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6 och 10 §§ skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas inom naturreservatet enligt 3 § skogsvårdslagen (1979:429).

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

Beslutet har fattats av landshövding Carina Ståhl Herrstedt. Ärendet har handlagts och föredragits av marinbiolog Peter Nordling. Jurist Caroline Näslund och marinbiolog Cecilia Nyberg har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Bilagor:

1. Beslutslista
2. Översiktslista
3. Föreskriftslista
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

Beslutskarta

Tillhör beslut
2025-06-02

Dnr 1706-2021

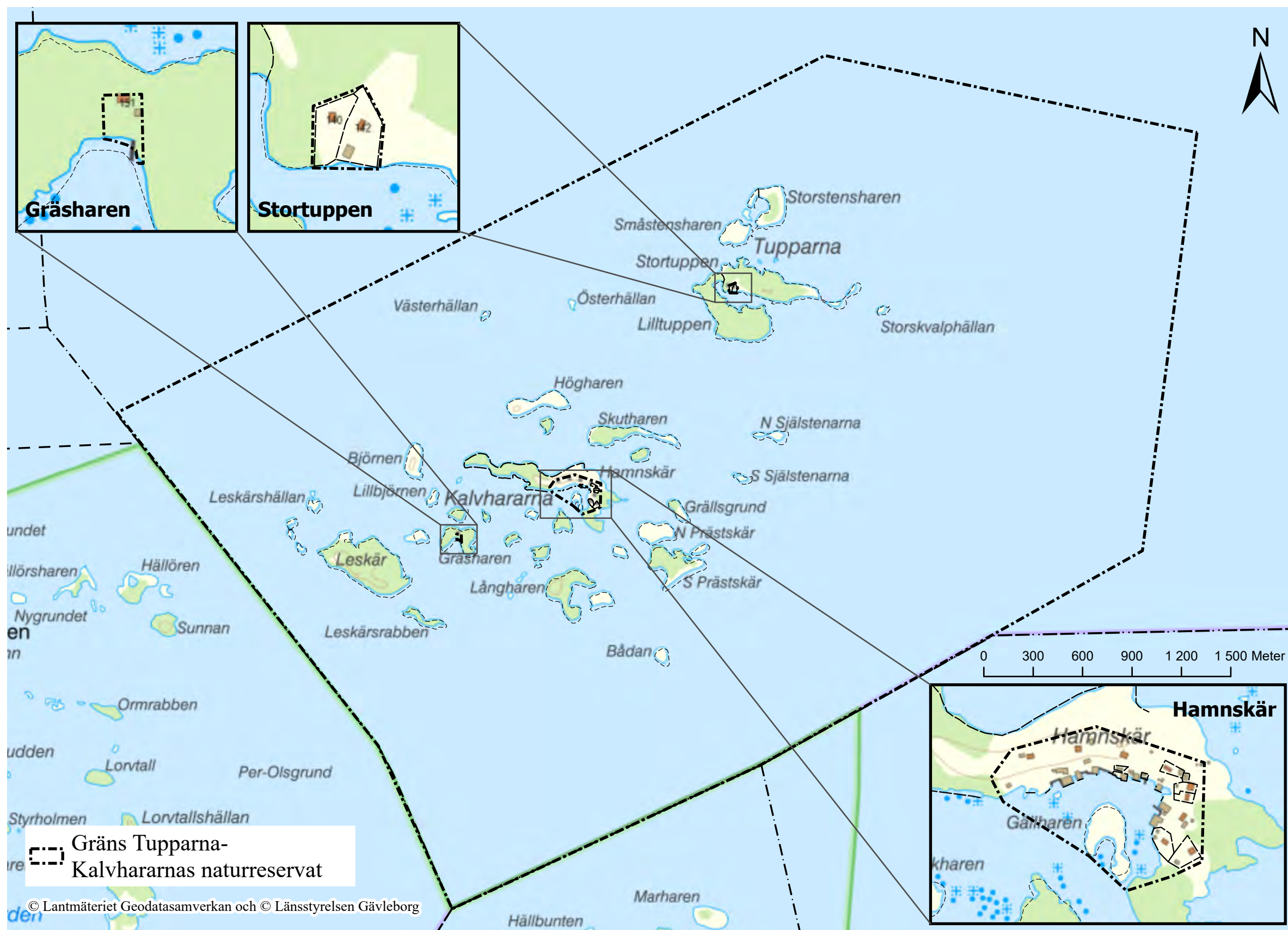
Bilaga 1

Beslutskarta för Tupparna-Kalvhararnas naturreservat
Gränsen är inmätt inte i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Bakgrundskarta: Topografiska webbkartan

Skalor:
Stora kartan 1:25 000
Gräsharen 1:3 000
Stortuppen 1:3 000
Hamnskär 1:6 000

Postadress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Telefon

010-225 10 00

E-post adress

gavleborg@lansstyrelsen.se

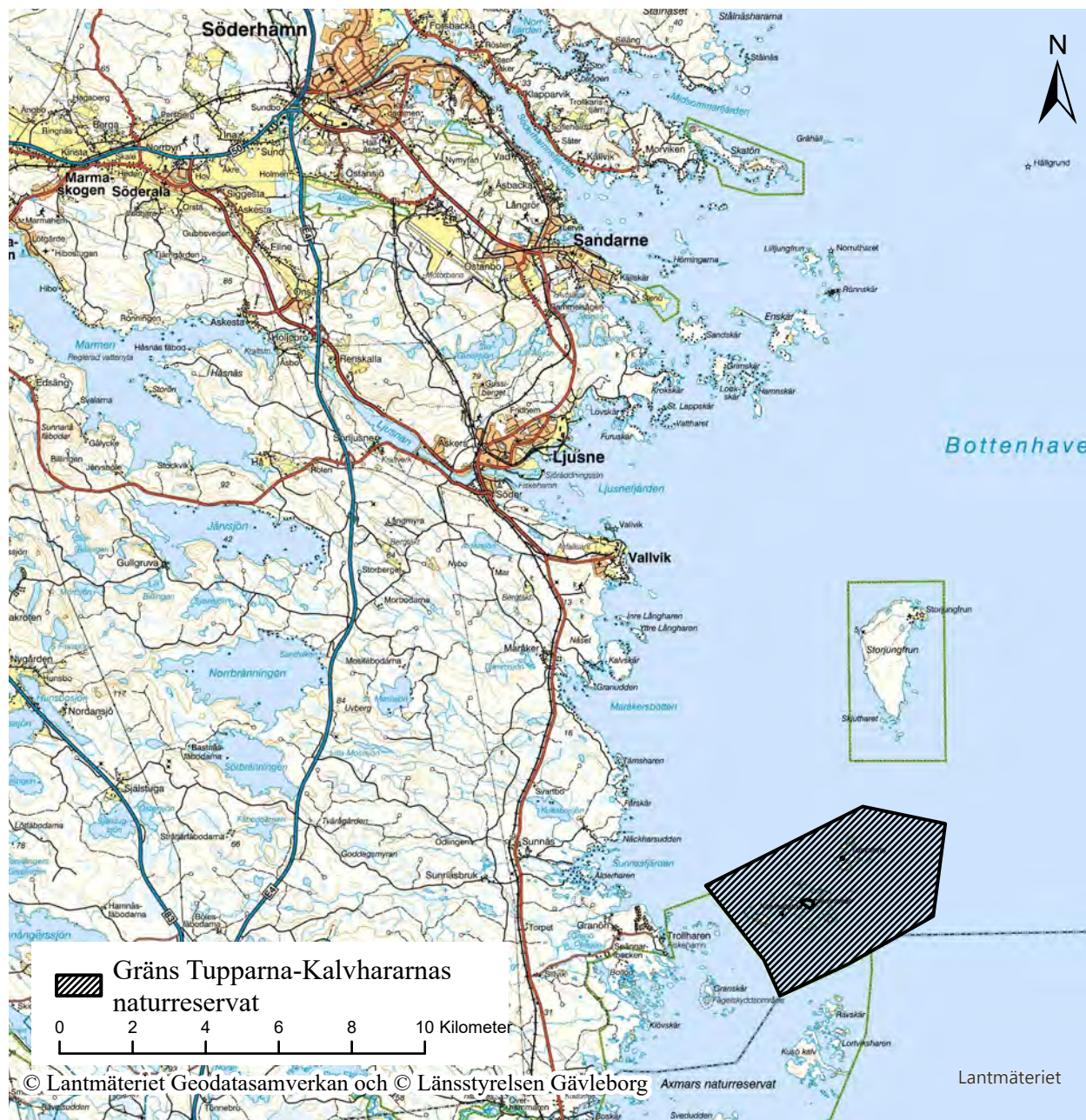
Webb

lansstyrelsen.se/gavleborg

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tupparnas-Kalvhararnas naturreservat Översiktskarta

Bakgrundskarta: Vägkartan

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Skala 1:180 000

Postadress

Telefon

E-post adress

Webb

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

lansstyrelsen.se/gavleborg

Länsstyrelsen
Gävleborg

Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

Föreskriftskarta A

Tillhör beslut
2025-06-02

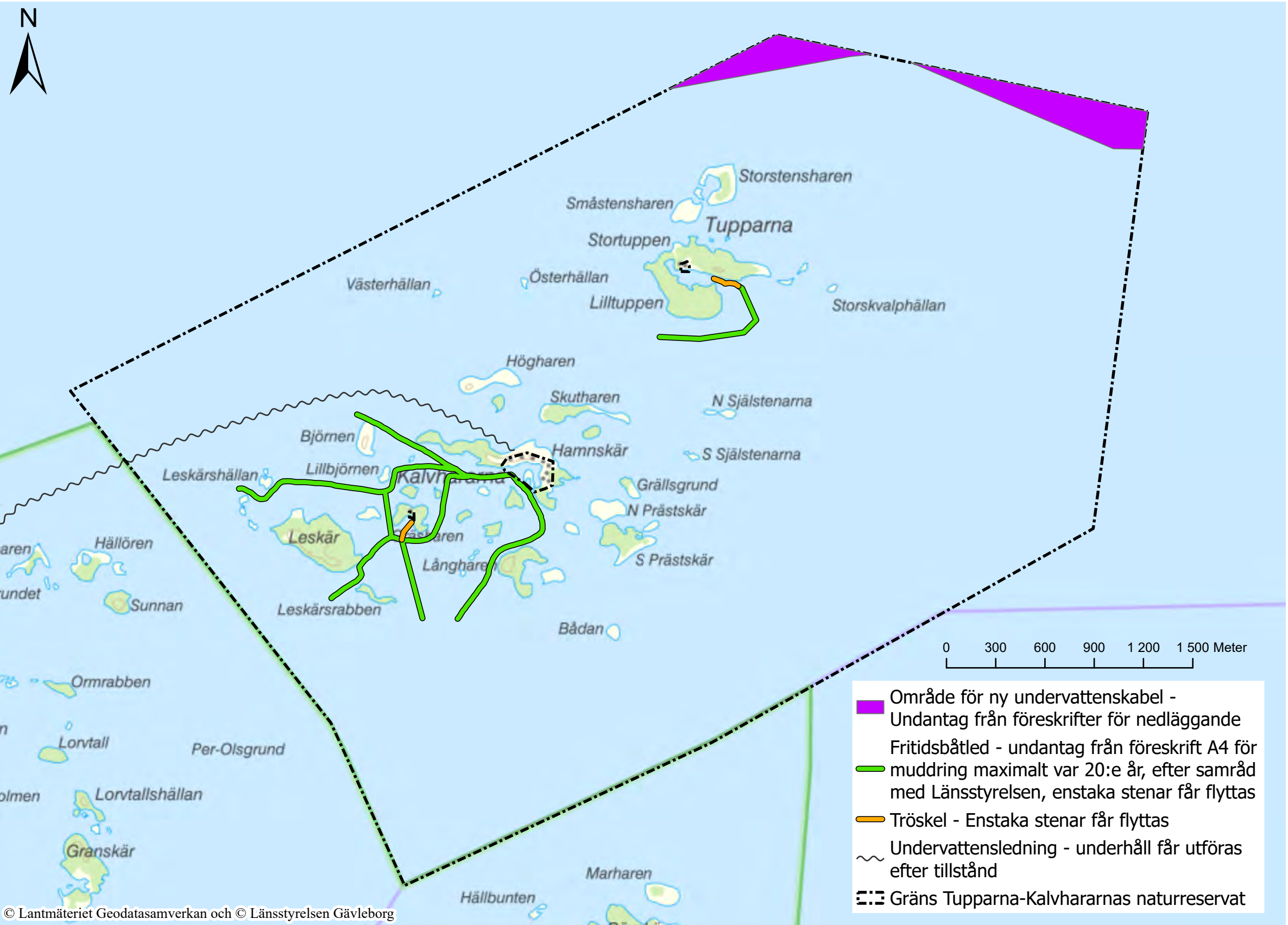
Bilaga 3A

Föreskriftskarta för Tupparna-Kalvhararnas naturreservat
Gränsen är inmätt inte i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan

Skala 1:25 000

Postadress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Telefon

010-225 10 00

E-post adress

gavleborg@lansstyrelsen.se

Webb

lansstyrelsen.se/gavleborg

Länsstyrelsen
Gävleborg

Föreskriftskarta för Tupparna-Kalvhararnas naturreservat
Gränsen är inmätt inte i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Bakgrundskarta: Topografiska Webbkartan

Skalor:
Gräsharen 1:2 500
Stortuppen 1:3 000
Leskär 1:6 000
Hamnskär 1:5 000

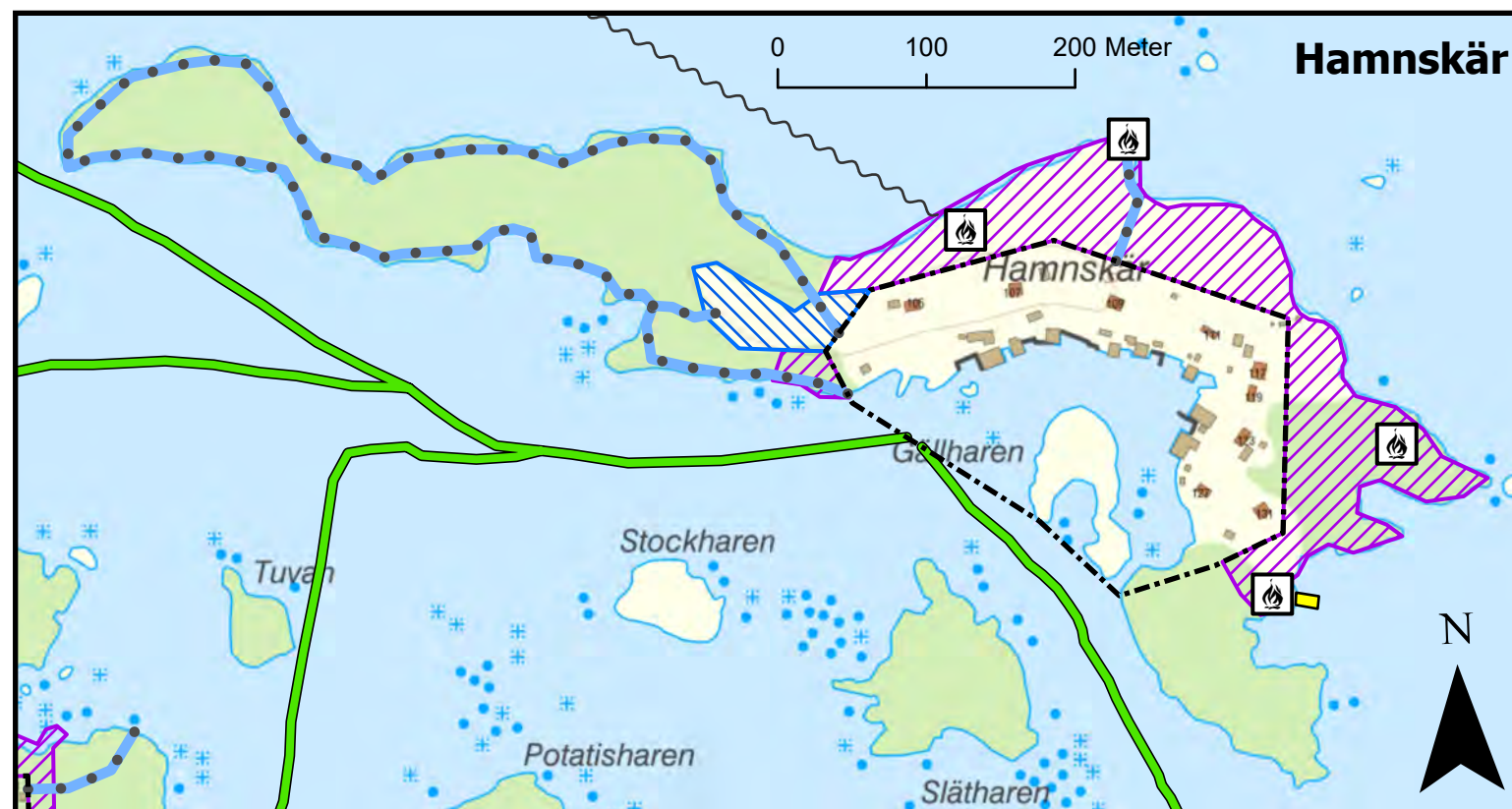
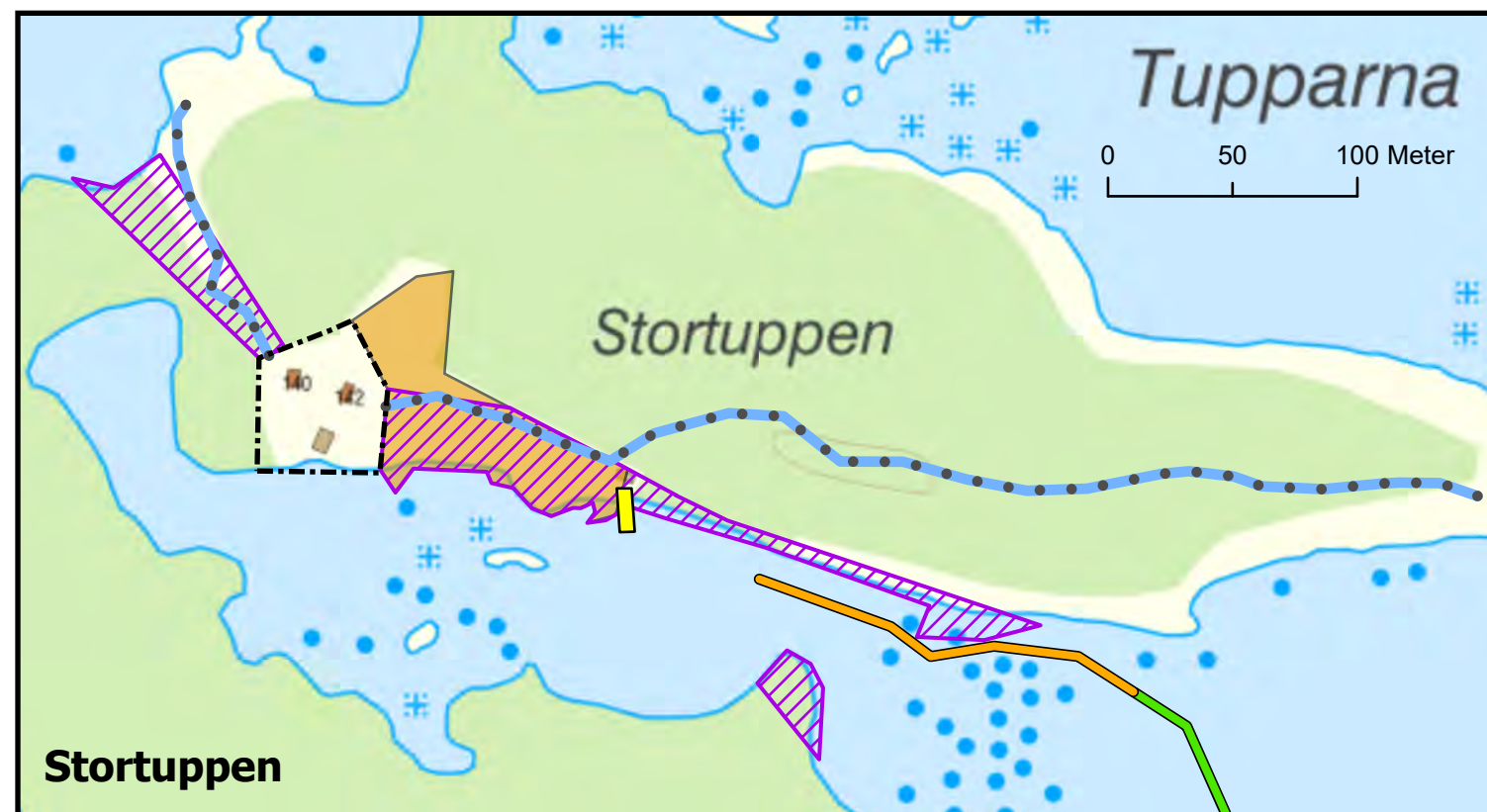
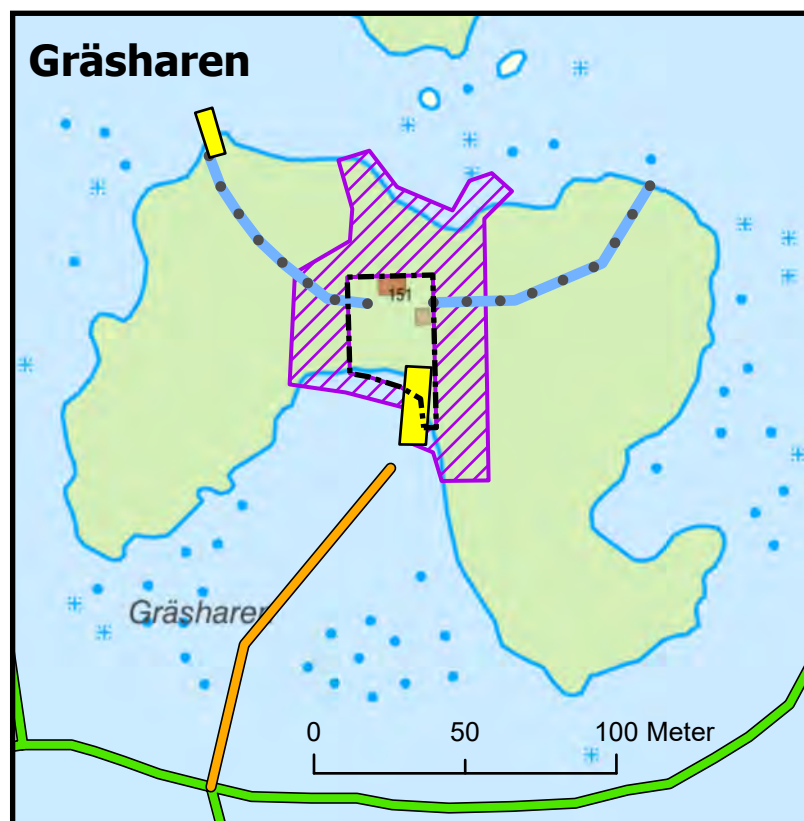
Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

Föreskriftskarta B

Tillhör beslut
2025-06-02

Dnr 1706-2021

Bilaga 3B

- Fornlämning/klapperstensfält - skötselåtgärder enligt föreskrift B10
- Grillplatser - underhåll enligt föreskrift B8
- Undervattensledning - underhåll får utföras efter tillstånd
- Fritidsbåttled - undantag från föreskrift A4 för muddring maximalt var 20:e år, efter samråd med Länsstyrelsen, enstaka stenar får flyttas
- Tröskel - Enstaka stenar får flyttas
- Bryggor - undantag för underhåll m.m.
- Stigar - Underhåll enligt föreskrift B8
- Undantag från föreskrift A1 för siktröjning av buskar och småträd
- Undantag från föreskrift A1 för röjning av vegetation på klapperstensåsen
- Skötselåtgärder så som slåtter och röjning enligt föreskrift B7
- Gräns Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

© Lantmäteriet Geodatasamverkan och © Länsstyrelsen Gävleborg

Postadress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Telefon

010-225 10 00

E-post adress

gavleborg@lansstyrelsen.se

Webb

lansstyrelsen.se/gavleborg

Enheten för naturskydd

Se sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR TUPPARNA-KALVHARARNAS NATURRESERVAT

BESKRIVNINGSDDEL

I skötselplanen anges bevarandemål för naturreservatets olika skötselområden och åtgärder som behövs för att uppfylla bevarandemålen. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Objektnamn	Tupparna-Kalvhararna	
NVR-id	21-2065822	
Län	Gävleborg	
Kommun	Söderhamn	
Arealer (från VIC Natur):	Total areal 1985,5 hektar Därav landareal 74,2 hektar Produktiv skogsmark 32,1 hektar Naturskog* 47,2 hektar *Areal från Länsstyrelsens inventering	
Naturtyper enligt Natura 2000:	Rev (1170)	8,8 hektar
	Skär och små öar (1620)	1560,3 hektar
	Laguner (1150)	5,5 hektar

Naturtyper landareal (Marktäckedata enligt uppgift från Vic Natur):	Tallskog 32,1 hektar Granskog 0,6 hektar Barrblandskog 0,9 hektar Lövblandad barrskog 2,6 hektar Triviallövskog 2,1 hektar Ädellövskog 0,1 hektar Temporärt ej skog 1,3 hektar Öppen våtmark 0,3 hektar Sjöar och vattendrag 0,1 hektar Hav 1911,3 hektar Övrigt 34,2 hektar
Prioriterade och preciserade bevarandevärden:	
Naturtyper	Skog, laguner, öar och skär
Strukturer	Död ved, tröskel till laguner, landhöjningsskog
Preciserade bevarandevärden (enligt Plan för marint områdesskydd i Bottniska viken)	Laguner (1150), Rev (1170), Skär i Östersjön (1620), Stora perenna brunalger (25–100 % täckningsgrad), Perenna trådalgssamhällen (25-100 % täckningsgrad), Ängar av kärllväxter (25–100% täckningsgrad), Rekryteringsområde för kustlevande rovfisk
Arter	Havsnajas (<i>Najas marina</i>) Borststräfs (<i>Stuckenia pectinata</i>) Tuvsträfs (<i>Chara connivens</i>) Blåstång/smaltång (<i>Fucus spp.</i>) Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>) Tobisgrissla (<i>Cepphus grylle</i>) Roskarl (<i>Arenaria interpres</i>) Svärta (<i>Melanitta fusca</i>) Silvertärna (<i>Sterna paradisaea</i>) Dropptaggsvamp (<i>Hydnellum ferrugineum</i>) Granticka (<i>Porodaedalea chrysoloma</i>) Vedskivlav (<i>Hertelidea botryosa</i>) Östlig ladv (<i>Calicium lucidum</i>)
Friluftsliv	Rekreation, paddling
Bebyggelse och anläggningar	Omgärdar arrenden och fastigheter i Hamnskär och Gräsharen samt två fastigheter på Tupparna. En mindre fyr.

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Området utgörs bland annat av gamla fiskelägen där troligtvis boskapsdjur historiskt har betat på några av öarna, däribland Hamnskär och Tupparna. Tidigare har det även funnits rester av bostäder som utgjorde ett gammalt fiskelage på Stortuppen. I nordvästra delen mellan Stortuppen och Lilltuppen fanns tidigare en grävd kanal för att ta sig in till den lagun som omgärdas av öarna.

1.3 Områdets bevarandevärden

1.3.1 Biologiska bevarandevärden

Tupparna-Kalvhararna har flera mycket höga naturvärden kopplade till både land- och havsområdet där havsvikar, laguner, öar och skär, kalkrika blockstränder och naturskogar alla var för sig har höga naturvärden. De varierande naturtyperna gör att flera kustlevande fågelarter häckar och födosöker i området.

Havsområdets öar, skär och laguner bestående av moränbotten ger en mosaik av hård- och mjukbottensflora som i sin tur skapar förutsättningar för flera olika arter att vistas i området. Lagunerna utgör uppväxtområden och födosöksområden för flera fiskarter som gynnas av att lagunerna värms upp snabbare än omgivande hav tidigt på våren. Skärens grunda vattenområde skapar bra förutsättningar för tångbälten som har en naturlig störning av vindar och strömmar samt vintrarnas ishyvling.

Lagunen vid Tupparna har mycket höga naturvärden. Den cirka 3 hektar stora lagunen skapar förutsättningar för varmvattenlekande fiskar som gädda och abborre. Tidigare inventering har visat på abborrlek i lagunen. Då viken ligger längre ut i ett exponerat skärgårdsområde utgör den ett relativt ovanligt inslag och skapar en viktig miljö för varmvattenlekande fisk, där tröskeln till viken bidrar till att bibehålla funktionen för varmvattenslekande fisk. Dessutom har viken rikliga ängar av havsnajas som bidrar till dess höga naturvärde.

Lagunen vid Långharen har även den höga naturvärden där ängar av kärlväxter breder ut sig och skapar stora habitat som många djur nyttjar för exempelvis skydd och som uppväxtområden. Denna lagun ligger dock lite mer exponerat och huserar därmed andra arter som borstnate och trådnate än i lagunen vid Tupparna. Funktionen som rekryteringsområde för fisk finns men är inte specificerad till varmvattenslekande fisk.

I vattnet på norra sidan av Tupparna återfinns den hittills enda lokalen i Gävleborgs län av den nära hotade kransalgen tuvsträffe *Chara connivens*.

Ögruppens naturvärden bör ses i ett större landskapsperspektiv, utifrån skärgårdslandskapet placering i Bottenhavet. Naturvärdena finns även i de

opåverkade block- och grusstränder med sin zonering, glon och flador som skapar sina speciella miljöer, välutvecklade, lundartade albårder och de landhöjningsskogar som bara ökar i naturvärde med tiden. Speciellt för detta skärgårdslandskap är också de löv- och buskrika miljöerna på många av skären. På ön Leskär påträffas både östlig ladlav *Calicium lucidum* och ladlav *Calicium tigillare*. För östlig ladlav påträffades den även rikligt fertil. I den natursköna skogen på Tupparna påträffas bland annat orkidén nattviol *Platanthera bifolia*.

Tupparna-Kalvhararnas naturreservat har historiskt haft en häckningsfågelfauna bestående av flera sjöfåglar; däribland svärta, silvertärna, tobisgrissla, ejder och roskarl. Områdets mer öppna öar och skär har utgjort gynnsamma habitat för flera fågelarter med häckning som följd.

1.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

I naturreservatet finns flera uppgifter om fartygsförslisningar vilka skvallrar om ett svårnavigerat område. På Tupparna återfinns också gamla hävdade områden där typiska arter som kattfot *Antennaria dioica* påträffas och som skvallrar om områdets kulturhistoriska värde, då det tidigare fanns gamla fiskestugor som nyttjades.

I klapperstensfält på Leskär finns bland annat gravfält som visar att människor tidigt vistats på ön. Där finns även lämningar efter äldre jakt i form av skjutskårar och fundament efter äldre sjömärken. På ön Hamnskär finns hus som har nyttjats av fiskare i flera generationer vilket också visar sig i hur naturen på ön har påverkats av betande djur.

1.3.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Områdets höga geovetenskapliga bevarandevärden består bland annat av den kalkrika moränen som transporterades med inlandsisen från Bottenhavet. Förekomsten av kalkblock i moränen gör att det finns en något rikare flora med inslag av åtminstone en del kalkgynnande växter.

1.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området är av visst intresse för friluftslivet. Besökare till och boende i gamla fiskeläget med bebyggelse på Hamnskär utgör den största delen av friluftslivet. Områdets svårnavigerade grunda vattenområde gör att det vanligtvis undviks av båtfarare. En och annan erfaren kajakpaddlare kan uppsöka området genom de föreslagna paddlingsturer som Söderhamnspaddlarna tagit fram. I övrigt hittar en del båtfarare ut till området för att nyttja dess natursköna och lugna område.

1.4 Källförteckning

Länsstyrelsen Gävleborg, 2018, Tupparna Kalvhararna inventeringsrapport. Opublicerad.

Länsstyrelsen Gävleborgs rapporter:

- Rapport 2020:3. Naturvärden i 26 havsvikar längs Gävleborgskusten.
Rapport 2011:8. Modellerings av den marina vegetationen vid Tupparna-Kalvhararna.
Rapport 2011:1. Marin naturinventering 2006 i Gävleborgs län. Gran, Vitörarna, Notholmen, Hornslandet, Storjungfrun, Kalvhararna, Vitgrund-Norrskär.
Rapport 2006:10. Marin hårbotteninventering sommaren 2005 i Gävleborgs län. Sörsundet, Gåsholma, Tupparna, Långvind.
Rapport 1997:12. Värdefull natur i Gävleborg.

PLANDEL**2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder**

Naturreservatet är indelat i 7 skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

- 1: Öar och skär
- 2: Laguner
- 3: Öarnas skogbeksädda landområden
- 4: Öarna Gräsharen, Hamnskär och Tupparna
- 5: Havsområdets afotiska zon
- 6: Information och friluftsliv
- 7: Kulturmiljö

*Skötselplanens skötselområde 1: Öar och skär, 1560,3 hektar***Beskrivning**

Skötselområdet består av naturtypen öar och skär som inkluderar naturtyperna Rev (1170) och Skär i Östersjön (1620). I Skötselområdet ingår även havsvikar i olika stadier. Skötselområdet inkluderar även undervattensvegetationen. Det grunda området består av moränbotten som ger en mosaik av hård- och mjukbottensflora som i sin tur skapar förutsättningar för flera olika arter att vistas i området. Detta skötselområde utgörs av de mindre skogsklädda öarna, samt ett antal små kobbar och skär med inga eller endast enstaka träd. I skötselområdet ingår även hög täckningsgrad av stora perenna brunalg i form av tång (blåstång/smaltång). I området norr om Tupparna förekommer även kransalgen tuvsträfs (Chara connivens) som vid tiden för beslutet klassas som nära hotad (NT).

Häckningsområden har historiskt funnits för flera fågelarter såsom ejder och silvertärna.

Bevarandemål

Öar och skär med dess flora och fauna har en hög grad av naturligt tillstånd med liten påverkan av mänsklig verksamhet. Preciserade bevarandevärden som

områden med stora perenna brunalger, revstrukturer samt öar och skär skall inte påverkas negativt. De grunda hårbottenarna ska fortsatt ha en naturlig struktur och zonering av fastsittande alger samt förekomst av för området typiska fiskarter.

De marina Natura 2000-naturtyperna Rev och Skär i Östersjön skall ha gynnsam bevarandestatus och ska inte minska annat än genom naturliga processer.

Bibehålla häckningsområden för sjöfågelfauna.

Skötselåtgärder

Skötselområdet utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer. Vid behov kan viss undanröjning av vegetation ske för att gynna fågellivet.

Återplantering av tång kan vid behov genomföras. Strandområdet hålls fritt från ilandflutet skräp och marint skräp ska rensas.

Bekämpning av invasiva främmande arter görs vid behov.

Vid behov får skapande av konstgjorda bohåligheter för tobisgrissla och ejder ske.

Om behov uppkommer kan grusning (tillförsel av grus) av naturligt grusiga skär genomföras, till exempel vid Norra Sjalstenarna, Österhällan och Storstensharen, för att skapa lämpliga häckningsmiljöer för kushäckande fåglar som exempelvis tärnor.

Uppdaterad inventering av häckande fågelarter i området behövs.

Skötselplanens skötselområde 2: Laguner, 6,6 hektar

Beskrivning

Området består av sex mindre laguner i olika successionsstadier. Allt från förflada vid Långharen till mer eller mindre avsnörda glosjöar vid Södra Prästskär. Sammantaget skapar variationen av laguner i området en mångfald av arter som gynnas olika av lagunernas varierande stadier. Tröskeln till lagunen är värdefull för att möjliggöra att lagunen värms upp snabbare än omgivande hav på våren vilket bland annat gynnar kustlevande rovfisk som identifierats i området. Lagunerna (Natura 2000-naturtyp 1150) förutsätter en naturlig, långsam vattenomsättning där vattenmängd och salinitet varierar i tid och rum.

Bevarandemål

Den marina Natura 2000-naturtypen 1150 (Laguner) skall ha gynnsam bevarandestatus och arealen ska inte minska annat än genom naturliga processer såsom exempelvis landhöjning. Lagunerna ska uppfylla förutsättningarna att kunna fungera som viktiga lek- och uppväxtmiljöer för kustlevande rovfisk och värdefulla lokaler för vadare och andfåglar. Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av

utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar.

Skötselåtgärder:

Tröskelåterställning på Tupparna kan ske för att bevara funktionen av lagunen. Det ska i sådana fall göras utan att hindra tillgång till bryggan i lagunen. Bibehålla lagunens funktion som rekryteringsområde för rovfisk genom att exempelvis minimera lokala bestånd av storspigg innan rovfiskars lekperiod eller skrämselåtgärder utformade för att störa gråsäl. I övrigt lämna naturtypen för fri utveckling. Bekämpning av invasiva främmande arter görs vid behov.

Skötselplanens skötselområde 3: Öarnas skogbeklädda landområden, 30 hektar

Beskrivning

Området består av flera öar med stor variation av växtlighet. De största öarna utgörs av Leskär och Södra Prästkär. På dessa öar finns både yngre och äldre talldominerad landhöjningsskog med naturskogskaraktär. På Leskär förekommer även relativt gamla tallar. Andra öar, såsom exempelvis Stockharen, består av klibbalsskogar medan exempelvis Långgharen och Södra Prästkär till viss del består av albårder.

Bevarandemål:

Andelen naturskogsartad barrskog och albård ska bibehållas. Trädsiktet är olikåldrigt. Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier finns i området. Busk- och trädsiktets sammansättning och strukturer styrs av naturliga störningar och den pågående successionen.

Skötselåtgärder:

Landhöjningsskogen ska i huvudsak lämnas för fri utveckling men där frånvaro av brand riskerar att värden knutna till gammal tallskog går förlorade bör naturvårdsbränning ske för att bibehålla dessa. Vid naturvårdsbränning upprättas en bränningsplan där de bestånd som ska brännas avgränsas och planeras. I de fall naturvårdsbränning av tekniska eller av naturvårdsskäl inte bör brännas kan skötseln kompletteras med åtgärder som efterliknar vissa effekter av en naturvårdsbränning, då främst i syfte att gynna tall- och lövträd. Skötselåtgärderna behöver ta hänsyn till områdets fornlämningar.

*Skötselplanens skötselområde 4: Öarna Gräsharen, Hamnskär och
Tupparna, 24,4 hektar*

Beskrivning

Skötselområdet består av öarna Gräsharen, Hamnskär och Tupparna som har varierande artrika buskmarker och lövträd som skvallrar om historisk kulturpåverkan där troligtvis djurhållning har ägt rum. Området har därmed en historisk påverkan från mänsklig aktivitet som fortsättningsvis möjliggör undantag från föreskrifterna för siktröjning. Det möjliggör även att fortsättningsvis röjning av klapperstensfältet på Hamnskär som historiskt har hållits öppet från igenväxning. I områden på Hamnskär, Gräsharen och Tupparna som är markerade för möjlig siktröjning får ved från siktröjningen nyttjas av hamnföreningen eller fastighetsägarna på öarna förutsatt att markägaren givit godkännande.

Bevarandemål:

Klapperstensfältet bibehålls fri från igenväxande träd. Ängsområdet vid Tupparna ska ha en öppen karaktär för att gynna biologisk mångfald.

Skötselåtgärder

På ön Hamnskär finns ett klapperstensfält som får hållas öppet från igenväxning. Veden från klapperstensfältet får nyttjas av hamnföreningen. Området kring Tupparnas gamla fiskeläge ska hållas öppet genom exempelvis slåtter för att bibehålla ängsmarkens höga naturvärde. Gräsharen kan ha en kulturpåverkan genom betande djur.

Skötselplanens skötselområde 5: Havsområdets afotiska zon. 364,3 hektar

Beskrivning

Skötselområdet omfattar det djupare delarna av havet där det inte finns någon växtlighet. Solljuset når inte ned mer än cirka 20 meter vilket hindrar växtligheten att breda ut sig. Djupet dit solljuset inte når kallas afotisk zon. Här återfinns infauna såsom vitmärla (*Monoporeia affinis*) i de mjukare bottenarna. På bottenarna lever bland annat skorv (*Saduria entomon*). Området innehåller det preciserade bevarandevärdet "Sedimentbottnar med makroskopisk fauna". Området kan innehålla blåmusselbankar. Det finns generellt lite information om områdets afotiska zon.

Bevarandemål:

Utbredningen av sedimentbottnar med makroskopisk fauna ska vara stabil och ska inte minska annat än genom naturliga processer.

Skötselåtgärder

Inga planerade skötselåtgärder finns för området.

Skötselplanens skötselområde 6: Information och friluftsliv

Beskrivning

Friluftslivet i Tupparna-Kalvhararna är relativt begränsat på grund av dess otillgänglighet i ytterskärgård med många grynnor och svårnavigerade område. Friluftslivet består främst av paddling då det finns paddlingsleder ut till området. Några enstaka besökare letar sig stundtals in i området för att exempelvis nyttja bänkarna på Leskär eller ut till husen i Hamnskär.

Bevarandemål:

- Naturreservatets gräns ska vara tydligt markerade.
- Minst en väl underhållen informationsskylt med beskrivning av naturreservatet ska finnas.
- En diskret och väl underhållen informationsskylt till lagunen i Tupparna med beskrivning av naturvärdena ska finnas utanför viken.
- Stigar på Hamnskär, Tupparna och Gräsharen kan finnas.
- Underhållna grillplatser i området kan finnas.

Skötselåtgärder:

Markering av områdets gräns runt husen på Hamnskär, Tupparna och på Gräsharen. Uppsättning och underhåll av informationsskyltar. Bibehålla stigar på Hamnskär och Tupparna. Bibehålla grillplatser i området. Träd som faller över stigarna får kapas upp och läggas åt sidan eller vid behov tas ur reservatet.

Skötselplanens skötselområde 7: Kulturmiljö

Beskrivning

I klapperstensfält på Leskär finns bland annat gravfält som visar att människor tidigt vistats på ön. Där finns även lämningar efter äldre jakt i form av skjutskårar och fundament efter äldre sjömärken. Det finns även uppgifter om vrak i området.

Bevarandemål

Hålla fornminnen på Leskär väl synliga. Hindra skada på vrak och andra fornlämningar.

Skötselåtgärder:

Röjning av klapperstensfältet för att bibehålla fornminnena väl synliga.
Vid behov informera om fornlämningarna på Leskär. Andra skötselåtgärder ska ta hänsyn till fornlämningar och eventuella fartygsförlisningar.

3. Uppföljning*3.1 Uppföljning av skötselåtgärder*

Förvaltaren av reservatet ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

3.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Mer information om Länsstyrelsens uppföljning finns i "Uppföljning av skyddade områden i Gävleborgs län – policy och översiktlig plan 2012".

4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Frekvens	Priori- tering	Finansiering
Markera ut gräns på Hamnskär, Gräsharen och Tupparna	Initialt	Reservatets gränser	Engångsåtgärd	1	Skötselanslag
Sätta upp skylt i Hamnskär	Initialt	Skötselområde 6	Engångsåtgärd	1	Skötselanslag
Sätta upp en skylt som beskriver lagunens naturvärde i Tupparna	Initialt	Skötselområde 6	Engångsåtgärd	1	Skötselanslag
Bekämpning av invasiva främmande arter	Vid behov	Skötselområde 1, 2, 3, 4, 5	Återkommande	1	Skötselanslag
Restaurering av muddrade bottnar	Vid behov	Skötselområde 2	Engångsåtgärd	3	Skötselanslag
Bete/slätter	Vid behov	Skötselområde 4	Återkommande, årligen	2	Skötselanslag

Rensning av marint skräp	Vid behov	Skötselområde 1, 2	Återkommande	2	Skötselanslag
Hålla öppet klapperstensfältet på Leskär	Vid behov	Skötselområde 7	Återkommande	3	Skötselanslag
Skapande av konstgjorda bohåligheter för häckningsfågel	Vid behov	Skötselområde 1	Engångsåtgärd	3	Skötselanslag
Grusning av naturligt grusiga skär	Vid behov	Skötselområde 1	Engångsåtgärd	3	Skötselanslag
Möjlighet att hålla öppet en stig på Hamnskär, Gräsharen och Tupparna	Vid behov	Skötselområde 6	Återkommande	3	Skötselanslag
Hålla öppet klapperstensfältet på Hamnskär	Vid behov	Skötselområde 4	Återkommande	3	Skötselanslag
Inventering av häckande fåglar	Initialt	Alla	Engångsåtgärd	1	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter Åtgärd	Alla	Återkommande	1	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	Enligt uppföljningspolicy	Alla	Återkommande	1	Skötselanslag

5. Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare, men bör löpande ses över och revideras vid behov. Om inte tidigare kan det vara lämpligt att revidera skötselplanen om ca 15 år.

Länssstyrelsen
Gävleborg

Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

Skötselkarta - Skötselområden

Tillhör skötselplan
2025-06-02

Dnr 1706-2021

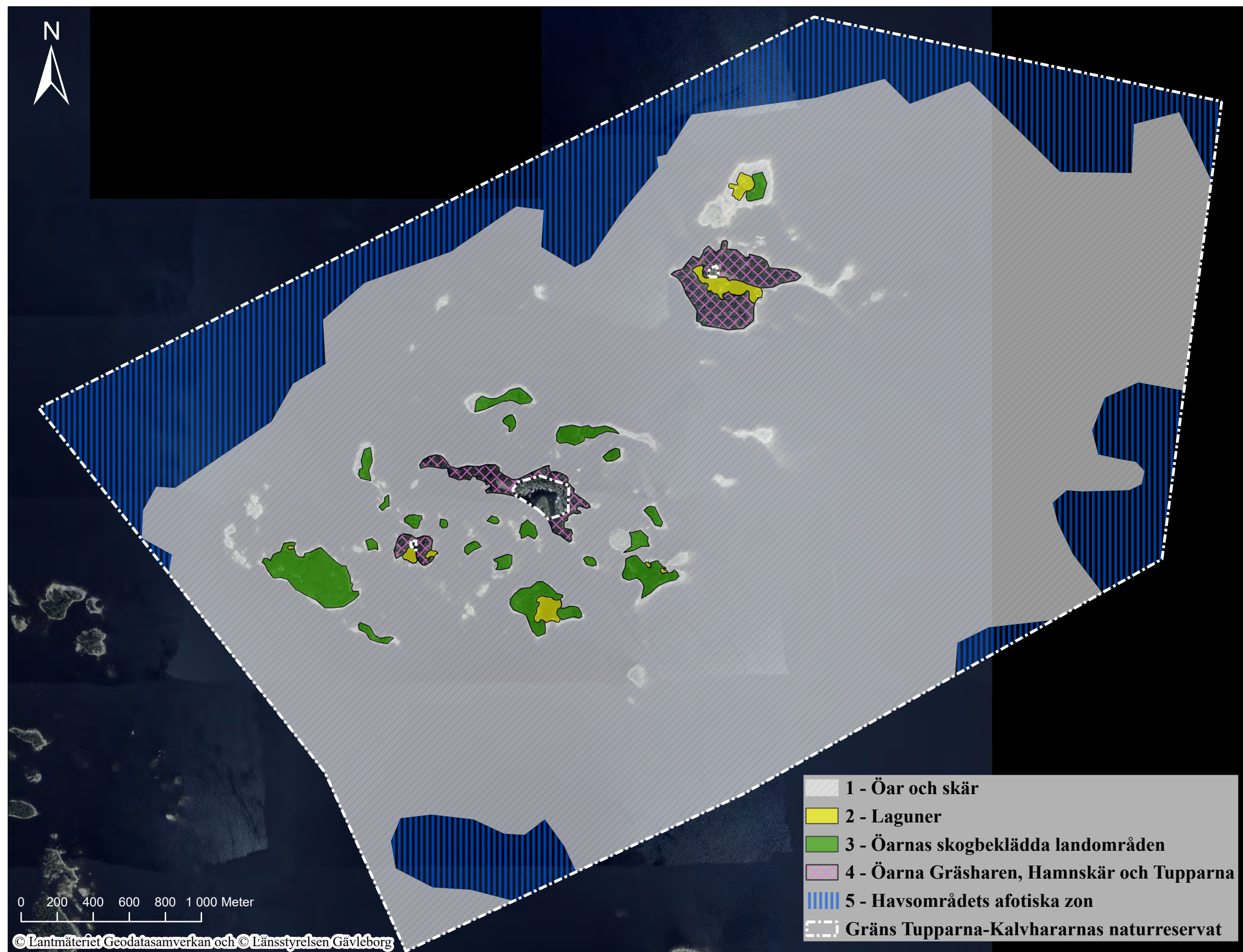
14 (15)

Skötselkarta för Tupparna-Kalvhararnas
naturreservat
Gränsen är inmätt inte i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:22 000

Postadress

Länssstyrelsen
801 70 Gävle

Telefon

010-225 10 00

E-post adress

gavleborg@lansstyrelsen.se

Webb

lansstyrelsen.se/gavleborg

Tupparna-Kalvhararnas naturreservat

Skötselkarta - Friluftsliv och kulturmiljö

Tillhör skötselplan
2025-06-02

Dnr 1706-2021

15 (15)

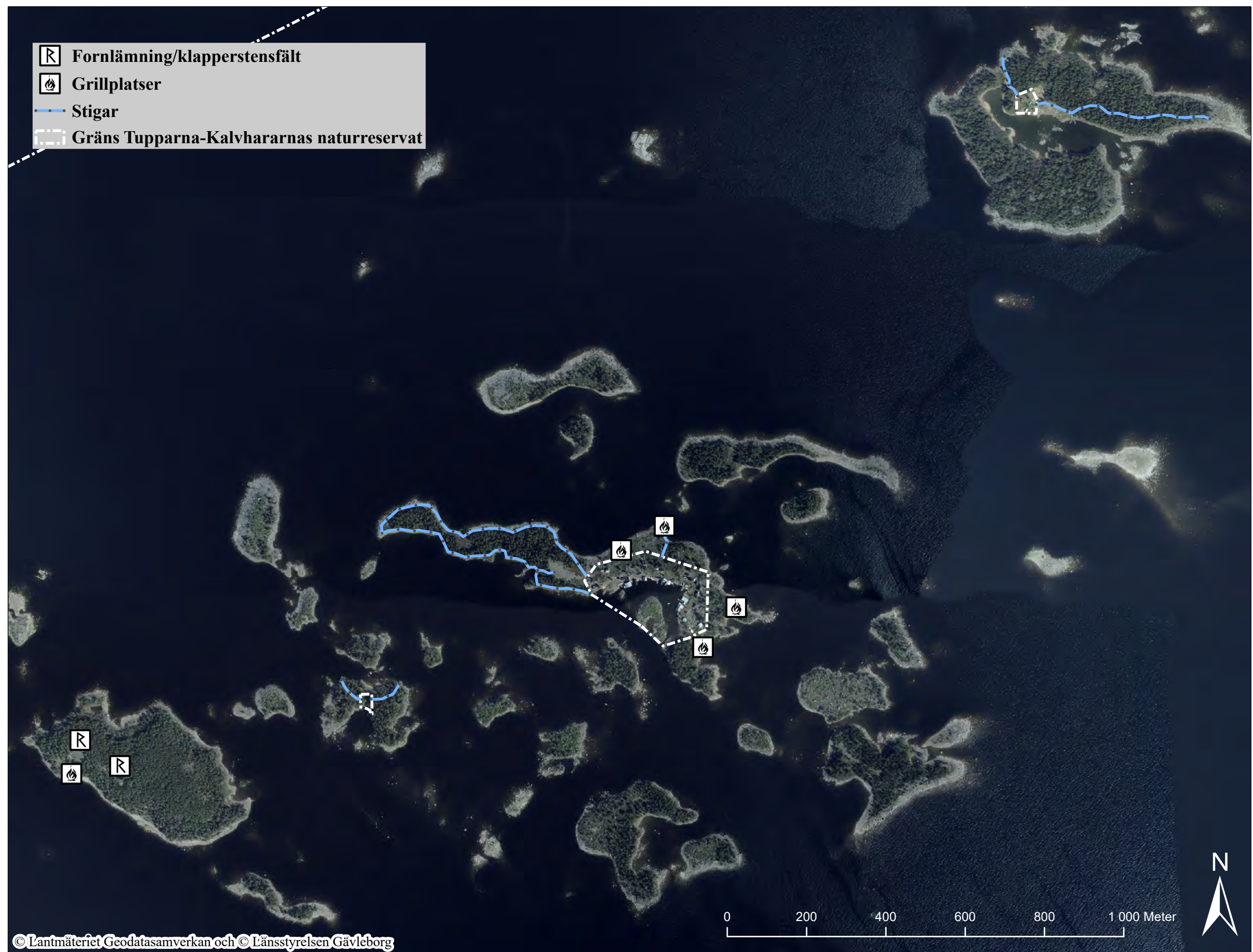
Länsstyrelsen
Gävleborg

Skötselkarta för Tupparna-Kalvhararnas
naturreservat
Gränsen är inmätt inte i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6776132 E: 623267

Bakgrundskarta: Ortofoto

Skala 1:10 000

Postadress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Telefon

010-225 10 00

E-post adress

gavleborg@lansstyrelsen.se

Webb

lansstyrelsen.se/gavleborg

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det **skriftligen** hos **Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till:

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle

eller via e-post till:

gavleborg@lansstyrelsen.se

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

I överklagandet ska Ni ange

1. Ert namn och Er adress
2. vilket beslut Ni överklagar (diarienummer eller motsvarande)
3. vilken ändring Ni vill ha, samt
4. vilka skäl Ni anser att Ni har för ändringen.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med enheten för Skydd av Natur vid Länsstyrelsen, telefon 010-225 10 00.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kapitlet 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kapitlet 12 § miljöbalken).